

Plan van aanpak Lachgas in Lelystad

Het gebruik van lachgas als roesmiddel is in de afgelopen jaren flink toegenomen. Dit is ook zichtbaar in Lelystad, waar het onder meer wordt gebruikt in de horeca en in de openbare ruimte. Bij jongerenvindplaatsen liggen de volgende dag de lachgaspatronen als stille getuigen op de grond. Lachgas is populair en wordt steeds meer zichtbaar gebruikt in de horeca en op festivals. Lachgas valt onder de Warenwet en mag daardoor vrij verkocht worden.

Wat is lachgas?

Lachgas is een kleur- en geurloos gas en de werkzame stof is di-stikstofmonoxide (N₂O). Het is meestal verkrijgbaar in lachgaspatronen (voor slagroomspuiten), maar op feesten wordt het soms via grote cilinders verkocht. Het gas wordt in ballonnen gespoten. Het inhaleren van lachgas zorgt voor een korte, sterke roes. Vaak gaat de gebruiker de omgeving anders zien en klinken geluiden anders. Iemand kan lacherig worden, vandaar de naam 'lach' gas.

Gebruikers

Lachgasgebruik concentreert zich onder jongeren en jongvolwassenen tot 30 jaar. Het gebruik van lachgas onder MBO- en HBO-studenten ligt hoger dan onder scholieren. Zowel jongens en mannen als meisjes en vrouwen gebruiken het middel. Het gebruik vindt plaats onder zowel jongeren met een westerse achtergrond als met een niet-westerse achtergrond. Gebruik vindt plaats in alle regio's van Nederland en door mensen met uiteenlopende opleidingsniveaus.

Betrokkenheid portefeuillehouders

Vanuit verschillende beleidsterreinen kan gekeken worden naar de kwestie lachgas.

Volksgezondheid	Gezondheidsklachten bij excessief gebruik ¹
Openbare orde en veiligheid	Hinderlijk gedrag van gebruikers
Horeca en evenementen	Lelystad verbindt al voorwaarden aan het afgeven van een evenementenvergunning. We verstrekken geen standplaats(vergunning) aan lachgasverkopers op evenemententerreinen.
Milieu en afval	Geluidsoverlast, vervuiling op straat
Economie	Verkoop van waren, ventvergunning
Jeugdbeleid	Voorlichting in onderwijs, preventie en bewustwording onder jongeren.

Standpunt gemeentebestuur

De gemeente Lelystad wil het misbruik van lachgas aanpakken, het gebruik in de horeca en in de publieke ruimte actief ontmoedigen en lachgas tijdens evenementen blijven verbieden. Hierna worden de acties genoemd om deze doelen te bereiken.

¹ Met lachgas ervaren gebruikers een korte stevige roes die de beleving vervormt, maar er ook voor kan zorgen dat de gebruiker out gaat. De schadelijkheid van af en toe één of een paar ballonnen lachgas lijkt mee te vallen. Via de media zijn enkele gevallen bekend van serieuze gezondheidsschade door veelvuldig en intens gebruik van lachgas. Combinatiegebruik met veel alcohol (of drugs) is gevaarlijk. Dit kan een hartaanval tot gevolg hebben. Het inhaleren van het gas direct uit een (slagroom)spruit, gastank of gaspatroon kan leiden tot bevriezingsverschijnselen van de lippen, mond en luchtwegen.

Acties en interventies Lelystad

1) **Afspraken horecaondernemers** (uitvoering: vanaf oktober 2019)

We gaan de horeca aanspreken op de verkoop van lachgas via de bestaande overleggen, zoals de samenwerking rond Veilig uitgaan. Horecaondernemers hebben ook een verantwoordelijkheid op gebied van goed gastheerschap. We willen met de horeca afspraken maken, bijvoorbeeld geen verkoop aan minderjarigen, geen reclame, geen aanbiedingen of geen verkoop op drukke avonden. Naast acties op de korte termijn willen we ook gaan kijken of we afspraken rond lachgas kunnen gaan vastleggen in het nieuwe convenant Veilig uitgaan, dat in 2020 wordt herzien.

De Drank- en Horecawet verbiedt verder kleinhandel vanuit een horecagelegenheid. In het geval in een gelegenheid lachgas in pakketjes wordt verkocht (ballonnen, patronen en materialen om de ballon 'gebruiksklaar' te maken) kan hierop worden gehandhaafd. Jurisprudentie is op dit punt nog gaande.

2) **Inventariseren hotspots** (uitvoering: medio oktober 2019)

Er is al geconstateerd dat er door heel Lelystad lachgas wordt gebruikt. Toch is het goed om nog eens wat dieper te onderzoeken of er opvallende hotspots zijn. We gaan de vindplekken van lachgaspatronen inventariseren door ze op een kaart te markeren, zoveel mogelijk in samenwerking met bewoners (zoals de WhatsApp groepen). Daardoor ontstaat een overzicht van welke plekken populair zijn voor het op straat gebruiken van lachgas. Dit biedt vervolgens aanknopingspunten voor het gericht op zoek gaan naar jongeren die zich op deze plekken bevinden om het gesprek met hen aan te gaan. Actie door gemeente, boa's, politie en jongerenwerk.

3) **Ontmoedigen en verstoren via vergunningverlening** (uitvoering loopt al)

Verkoop van lachgas tijdens evenementen willen we blijven verbieden. Via de vergunningvoorschriften wordt dit niet toegestaan in Lelystad. Dit is een reeds bestaand uitgangspunt, maar we gaan dat ook nog vastleggen in de beleidsregels onder het evenementenbeleid. Verder is er al een verbod op venten (APV-artikel 5.15) als de veiligheid, gezondheid of milieu in het gevaar komt. Daarnaast is het in Lelystad verboden zonder vergunning van het college een standplaats in te nemen of te hebben. De verkoop van lachgas in de publieke ruimte is dus al aan regels gebonden en kan worden aangepakt als er sprake is van hinder, overlast of gevaar.

4) **Beboeten van vervoer van lachgas** (uitvoering loopt al)

De politie in Lelystad heeft al een aantal keer opgetreden tegen personen die onveilig lachgas vervoeren. Het vervoer van meer dan twee kilo lachgas is alleen onder strikte voorwaarden toegestaan. Dit wordt gezien als bedrijfsmatig vervoer en is gebonden aan voorschriften voor het vervoer van gevaarlijke stoffen. Er gelden dan eisen aan het voertuig, de wijze van vervoer als aan de opleiding van de chauffeur. Verkeerd vervoer wordt gezien als een gevaar voor de bestuurder en overige weggebruikers. De politie stuurt het proces verbaal naar het Openbaar Ministerie en de hoogte van de boete wordt uiteindelijk bepaald door de officier van justitie.

Verder kan de politie optreden als iemand lachgas gebruikt terwijl die deelneemt aan het verkeer. Dit kan effect hebben op het gedrag en rijvaardigheid. De politie kan bekeuren voor gevaarlijk rijgedrag.

5) **Effectieve voorlichting** (uitvoering: vanaf november 2019)

In Lelystad wordt al voorlichting gegeven op scholen, met als doel bewustwording en preventie. Uit campagnes in andere gemeenten is gebleken dat het verstandig is de boodschap over lachgas af te stemmen op verschillende doelgroepen. Een uitgaander die regelmatig drugs gebruikt bereik je met een andere boodschap dan een jonge gebruiker voor wie lachgas het eerste middel is. Een boodschap over veelvoorkomende risico's is effectiever dan een boodschap waarin mogelijke risico's die zelden voorkomen de overhand hebben. In samenwerking met de gemeentelijke communicatieadviseurs gaan we bedenken welke boodschap we willen overbrengen. Deze voorlichting wordt afgestemd met alle betrokken partijen, zoals politie, toezichthouders, hulpverleners, jongerenwerkers en waar mogelijk andere partijen waar de doelgroep bijeenkomt (sport, muziek, cultuur, welzijn). Bij dit onderdeel wordt onze ketenpartner op het gebied van preventie van middelengebruik, Tactus verslavingszorg, expliciet betrokken.

6) **Aanpak beschikbaarheid** (uitvoering: vanaf november 2019)

De beschikbaarheid kan worden beperkt. Zo besloot de Sligro in 2017 het oneigenlijk gebruik van lachgas niet te willen promoten en niet te willen faciliteren. Zij voeren sindsdien een verkoop beperkend beleid. In 2018 is Bol.com gestopt met de verkoop van lachgaspatronen. En ook andere verkopers (Blokker, Makro, Hanos) hebben besloten het aantal verpakkingen per klant te beperken. Via het reguliere overleggen met winkeliers en detailhandel (zoals de samenwerking via Keurmerk Veilig Ondernemen) kunnen we de dialoog aangaan met de aanbieders.

7) **Handhaving via APV**

De APV van Lelystad biedt op dit moment al mogelijkheden om op te treden tegen hinderlijk gedrag in de publieke ruimte (artikel 2:47 en artikel 2:50). Daar waar de openbare orde wordt verstoord, kan de politie al optreden. Diverse andere gemeenten hebben gekozen voor een extra artikel. We gaan bij de volgende actualisatie van de APV kijken of dit artikel kan worden opgenomen in de verordening van Lelystad.² Verder is het niet makkelijk om het bezit of gebruik van lachgas te per definitie te verbieden, want er moet wel een relatie zijn met hinder, overlast of onveiligheid. Ook mag niet de gehele gemeente worden aangewezen als verbodslocatie. Een totaal verbod staat ook niet in verhouding tot de risico's en consequenties hiervan. Dit zit bijvoorbeeld in capaciteit voor handhaving en het gegeven dat lachgas op grote schaal in de voedingsindustrie wordt gebruikt.

² Artikel 2:4x Verboden gebruik lachgas

Het is verboden in het openbaar gebied lachgas te gebruiken als daardoor hinder ontstaat voor personen of de openbare orde, de openbare veiligheid, de volksgezondheid of het milieu in gevaar komt.